

PROIECT DE DECIZIE

din __ mai 2019

nr.3/__(39/__) -XXV

Cu privire la activitatea Societății pe Acțiuni
„Apă-Canal Cahul” în anul 2018.

În temeiul Legii R.Moldova nr.435-XVI din 28.12.2006 „Privind descentralizarea administrativă”, Legii R.Moldova nr.436-XVI din 28.12.2006 „Privind administrația publică locală”, Legii R.Moldova nr.1134-XIII din 02.04.1997 „Privind societățile pe acțiuni”, în baza Statutului Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Cahul”, aprobat prin decizia Consiliului orășenesc Cahul nr.8/13(13/13)-XXV din 10.11.2016, examinînd raportul directorului Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Cahul” și Raportul Curții de Conturi al R.Moldova privind auditul performanței „Eficiența gestiunii economico-financiare și administrării patrimoniului de către întreprinderile care prestează servicii de aprovizionare cu apă a populației”, aprobat prin Hotărîrea nr.43 din 22.09.2017, luînd în considerație avizul comisiei consultative de specialitate, Consiliul municipal Cahul

DECIDE :

1. Se ia act de raportul despre activitatea Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Cahul” în anul 2018 (se anexează).

2. Se ia act de Raportul Curții de Conturi al R.Moldova privind auditul performanței „Eficiența gestiunii economico-financiare și administrării patrimoniului de către întreprinderile care prestează servicii de aprovizionare cu apă a populației”, aprobat prin Hotărîrea nr.43 din 22.09.2017(extras din Raport se anexează).

3. Se pune în sarcina Consiliului de Administrație al Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Cahul”:

- să prezinte analiza activității economico-financiare a Societății pentru perioada 2017 – 2018, dinamica veniturilor și cheltuielilor, planul de optimizare a cheltuielilor, măsurile întreprinse pentru redresarea situației economico-financiare și micșorarea pierderilor existente;

- _____

4. Se pune în sarcina directorului Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Cahul”, dl Ghețivu Gheorghe:

- să elaboreze și să prezinte planul de management al întreprinderii pe durata mandatului;
- să prezinte trimestrial Consiliului de Administrație și anual Adunării Generale a acționarilor darea de seamă despre rezultate activității sale;

- _____

5. Secretarul Consiliului municipal Cahul, dna Tricolici Aliona, să aducă la cunoștința publică raportul despre activitatea Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Cahul” în anul 2018.

6. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune pe seama primarului municipiului Cahul, dl Dandiș Nicolae, și a comisiilor consultative de specialitate a Consiliului municipal Cahul (președinții – dna Fulea Tatiana, dl Rența Sergiu și dna Ribacova Maria).

Președintele ședinței
Consiliului municipal Cahul
Secretarul
Consiliului municipal Cahul

Aliona TRICOLICI

Întocmit: S.Radu
Coordonat: N.Dandiș
Vizat: Șt.Mîndru

EXTRAS DIN RAPORTUL
auditului performanței „Eficiența gestiunii economico-financiare
și administrării patrimoniului de către întreprinderile
care prestează servicii de aprovizionare cu apă a populației”,
aprobat prin Hotărârea Curții de Conturi nr.43 din 22 septembrie 2017

SINTEZĂ

Tematica prezentei misiuni de audit reprezintă o dimensiune importantă în organizarea și funcționarea serviciilor publice de aprovizionare cu apă și de canalizare, calitatea și accesibilitatea cărora sunt unele dintre componentele unui trai decent pentru populație.

AAPL și APC nu și-au realizat competențele și prerogativele legale cu privire la gestionarea și reglementarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. De asemenea, acestea nu au întreprins măsuri regulamentare și eficiente pentru a organiza, a dezvolta și a spori eficiența furnizării serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare și a utilizării patrimoniului public de către ÎAC.

Probele de audit acumulate au relevat o stare defectuoasă a managementului financiar-contabil, exprimată prin evidența și raportarea neautentică a patrimoniului aflat în gestiunea ÎAC. De asemenea, eficiența gestiunii patrimoniului lasă mult de dorit, fiind formate stocuri de mijloace fixe, materiale care nu se utilizează ani de zile, precum și s-au realizat acțiuni nereducibile de recuperare a creanțelor.

ÎAC nu au asigurat prestarea serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare la tarife cost-eficiente, prin ce au irosit patrimoniul public pe efectuarea unor cheltuieli neconforme, care urmează a fi suportate de consumatori.

AAPL și APC nu au asigurat captarea și deversarea regulamentară a apelor de către entitățile care dispun de surse proprii de captare a apei, prin ce au facilitat poluarea mediului înconjurător și au generat ratarea veniturilor de către ÎAC.

Misiunea de audit a cuprins activitățile și măsurile realizate în anul 2016 (cu extindere, în caz de necesitate, în anii anteriori și ulteriori) de către factorii decizionali din cadrul ÎAC, AAPL și APC privind asigurarea corespunzătoare a procesului de administrare a fondurilor publice de către entitățile respective.

Probele de audit au fost acumulate prin chestionarea AAPL de nivelul I și de nivelul II, precum și prin evaluarea sistemului de management corporativ și financiar la 15 ÎAC (ÎS AN, ÎM AC Basarabasca, ÎM AQUA Basarabasca, ÎM RAC Bălți, ÎM AC Cahul (în prezent - SA AC Cahul).

3.1.1. Cu privire la înființarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare și delegarea gestiunii acestuia

În cazul operatorilor serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare cu capital social public majoritar, potrivit art.13 alin.(12) din Legea nr.303 din 13.12.2013, gestiunea serviciului poate fi delegată direct acestora prin contract.

Deși unele AAPL și APC (MM și AAM) au decis delegarea gestiunii serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare operatorilor existenți, aceștia nu au asigurat încheierea contractelor (cu anexele respective) conform prevederilor art.13 alin.(6) și alin.(7) din Legea nr.303 din 13.12.2013, potrivit cărora delegarea gestiunii se efectuează în bază de contract, care este însoțit obligatoriu de anexe¹. Astfel de situații au fost constatate la fondatorii SA AC Chișinău, ÎM AC Cahul.

Conform Deciziei nr.8/13(13/13)-XXV din 10.11.2016 a CO Cahul, ÎM AC Cahul a fost reorganizată prin transformare în SA. Potrivit datelor din Situațiile financiare pe anul 2016, capitalul propriu (activele nete) al ÎM AC Cahul la 01.01.2016 constituia (-) 21226,9 mii lei, iar la 01.01.2017 – respectiv, (-) 19339,9 mii lei, iar conform prevederilor art. 39 din Legea nr.1134-XIII din 02.04.1997ⁱⁱ, valoarea activelor nete ale societății nu poate fi mai mică decât mărimea capitalului ei social. Deși, conform aceleiași decizii, capitalul social al SA AC Cahul urma să fie constituit prin preluarea activului patrimonial reevaluat al ÎM AC Cahul, în care nu este inclusă

valoarea bunurilor din domeniul public ale orașului Cahul, auditul a constatat că reevaluarea activelor întreprinderii s-a efectuat selectiv/fragmentar, ceea ce nu corespunde prevederilor pct.36 din IAS 16. Astfel, bunuri cu valoarea de bilanț de 1523,4 mii lei (din 45315,9 mii lei înregistrate în evidență la 01.01.2016) au fost evaluate la suma de 7099,3 mii lei, sau cu 5575,9 mii lei mai mult. În loc să se asigure majorarea capitalului social, conform Deciziei CO Cahul nr.5/1(10/1)-XXV din 18.07.2016, capitalul statutar al ÎM AC Cahul a fost modificat prin diminuare de la 14436,0 mii lei până la 7099,3 mii lei. Diferența de 7336,7 mii lei a fost înregistrată în evidența contabilă drept capital retras, în lipsa deciziei CO Cahul privind retragerea capitalului. Ca urmare, reorganizarea ÎM AC Cahul în SA este o acțiune nefundamentată și neregulamentară.

Conform Regulamentului Igienic „Cerințe privind proiectarea, construcția și exploatarea apeductelor de apă potabilă” nr.06.6.3.16 din 31.10.1995 (paragraful 8,pct.8.9), ÎAC trebuie să dispună de laboratoare de producție, pentru a efectua controlul asupra calității apei potabile. Unele ÎACⁱⁱⁱ care dispun de astfel de laboratoare nu au acreditarea necesară. Conform informațiilor prezentate de CSP, majoritatea distribuitorilor de apă (în special, cei din sate) nu dispun de astfel de laboratoare^{iv}, și nici nu au încheiate contractele respective cu CSP. Ca urmare, analiza calității apelor în apeducte se efectuează, conform prevederilor Legii nr.10-XVI din 03.02.2009, de câteva ori pe an, asupra corespunderii cu normele sanitare privind calitatea apei potabile^v.

De exemplu, CSP Cahul, în anul 2016, a prelevat de la ÎM AC Cahul 7 probe ale apei potabile, periodicitatea prelevării fiind în dependență de anotimp: în perioada caldă a anului (lunile de vară) probele au fost prelevate lunar, iar în celelalte perioade ale anului (lunile de toamnă - primăvară) probele au fost prelevate și o dată în 2 luni.

Probele de audit acumulate denotă că în statutele ÎAC, fondate de către AAPL, unele aprobate acum 10-17 ani, până în prezent nu au fost operate modificările/actualizările de rigoare. Analiza conformării prevederilor din statutele ÎM cu Regulamentul-model aprobat prin HG nr.387 din 06.06.1994 relevă necorespunderea acestora cu prevederile cadrului legal existent. Astfel, nu sunt stabilite expres drepturile și obligațiile fondatorului (Consiliului de administrație) și ale administratorului în gestiunea întreprinderii, valoarea și nomenclatorul patrimoniului cu care entitatea răspunde pentru angajamentele/obligațiunile sale; modul de formare și de modificare a capitalului social; modul de aprobare a planurilor de dezvoltare strategică, a business-planurilor, respectiv, a indicilor economici; sursele de finanțare/acoperire a unor cheltuieli aferente (cum ar fi: îmbunătățirea condițiilor de trai pentru angajați, organizarea acțiunilor de binefacere etc.) pentru exercitarea unor drepturi și obligații ale ÎAC și ale fondatorului (CL); soarta patrimoniului public în cazul reorganizării (lichidării și/sau fuzionării) unității economice etc., fapt ce nu asigură un management corporativ/financiar exigent. Această situație se constată la ÎM „Apă Canal” Cahul.

Deși, conform Deciziei CO Cahul nr.3/2-XXV din 11.11.2015, s-a decis constituirea Consiliului de administrație al ÎM AC Cahul și aprobarea Regulamentului Consiliului de administrație, această decizie, la sesizarea Oficiului Cancelariei de Stat Cahul din 02.02.2016, a fost declarată de către instanța de judecată ca ilegală. Ca motiv, instanța a invocat lipsa suportului juridic care permite fondatorului să creeze astfel de consilii, precum și a prevederilor statutare privind crearea de către fondator a Consiliului de administrație și competențele acestuia.

• **În conformitate cu prescripțiile art.71 din Legea nr.1134-XIII din 02.04.1997 și pct.30 din Regulamentul-model aprobat prin HG nr.387 din 06.06.1994, controlul asupra gestiunii economice a ÎAC este exercitat de fondator, totodată aceasta fiind verificată sistematic de comisia de revizie (de cenzori)/revizorul (cenzorul) entității, sau de către o organizație de audit.** Auditul a constatat că, pe parcursul mai multor ani, fondatorii (cu excepția autorităților din mun.Chișinău) nu s-au preocupat de monitorizarea respectării prescripțiilor menționate, în consecință, nefiind efectuate reviziile de rigoare.

CO Cahul a aprobat formarea la ÎM AC Cahul a comisiei de revizie în număr de 3 persoane, care de la momentul formării (11.11.2015) și până în prezent nu a efectuat revizii ale activității economico-financiare a ÎM.

➤ **AAPL nu au asigurat selectarea și numirea regulamentară a administratorilor ÎAC.** Astfel, deși la 06.08.2014 administratorul ÎM „Apă-Canal” Cahul a fost numit ca interimar până la data de 18.08.2014, când urma a fi organizat și desfășurat concursul pentru funcția vacantă de administrator, acest concurs nu a avut loc nici până în prezent.

Auditul a constatat că majoritatea actelor de constituire a ÎAC supuse auditării nu conțin (anexat) toate documentele necesare (acte de primire-predare, de inventariere) privind bunurile entității (componența, cantitatea și valoarea bunurilor transmise în gestiune la data aprobării statutului), iar pentru bunurile imobile nu este indicată adresa poștală, cu anexarea planului terenului, datele privind suprafața acestuia și numărul cadastral, astfel AAPL neconformându-se prescripțiilor pct.10 alin.(4) din Regulamentul-model aprobat prin HG nr.387 din 06.06.1994. Astfel de cazuri au fost constatate la ÎM AC Cahul.

Salariul de funcție al administratorului interimar al ÎM AC Cahul a fost stabilit în baza contractului de administrare din 18.08.2014, în mărime de 6,5 mii lei, iar la 16.01.2015 acesta își stabilește salariul de funcție în mărime de 10,87 mii lei lunar/130,5 mii lei anual, fără a ține cont de prevederile art.23 alin.(2) din Legea nr.847-XV din 14.02.2002^{vi} și de rezultatele economico-financiare negative în anul 2014 de (- 1533,6 mii. lei). Concomitent, în lipsa fundamentărilor de rigoare, a fost majorat cu 1,0 mii lei lunar salariul de funcție al inginerului-șef, precum și al contabilului-șef. Ca urmare, doar în anul 2016, cheltuielile planificate pentru retribuirea muncii conducătorului interimar (inginerului-șef) și contabilului-șef au fost majorate neregulamentar cu 52,4 mii lei și, respectiv, cu 39,3 mii lei (fără plățile aferente).

Neaplicarea de către ÎAC supuse auditării a prescripțiilor Regulamentului aprobat prin HG nr.98 din 04.02.2013^{vii} și neaprobarea normativelor de muncă (prin care ar fi reglementate normativile de timp, de personal, timpul de deservire și de producție, regimurile de funcționare a utilajului) au condiționat neperfectarea calculelor privind minimul necesar de personal, reieșind din volumele de lucru existente, productivitatea muncii etc. Ca urmare, statele de personal ale ÎAC deseori sunt exagerate, iar volumul de muncă aferent unei funcții este incert. Ca urmare, nu toate statele de personal sunt ocupate, iar fondul de retribuire a muncii din contul funcțiilor vacante se distribuie ulterior pentru premii, sau pentru majorarea salariului persoanelor care „cumulează” aceste funcții.

Astfel, la ÎM AC Cahul, în anul 2016, din totalul de 192 de unități aprobate, au activat doar 183 de angajați, ceea ce determină o economie doar la salariul de funcție în sumă de 339,3 mii lei (fără plățile aferente).

Neasigurarea aprobării de către fondator (CL) a organigramelor, statelor de personal și schemelor de salarizare a personalului în conformitate cu prevederile art.14 alin.(2) lit.1) din Legea nr.436-XVI din 28.12.2006 și neincluderea acestor prevederi în contractele de delegare a gestiunii serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare s-a constatat la ÎM AC Cahul.

La unele ÎAC, cumularea funcțiilor s-a efectuat fără a fi asigurată evidența timpului și a volumului efectiv de muncă aferent funcțiilor cumulate (art.155-156 din Codul muncii^{viii}), precum și contrar prevederilor Anexei nr.6 la HG nr.743 din 11.06.2002^{ix}, ceea ce a determinat suportarea unor cheltuieli ineficiente, inclusiv de către ÎM AC Cahul - 185,1 mii lei (cu contribuții și asigurări obligatorii).

La ÎM AC Cahul, în anul 2015, au fost incluse în contractul colectiv de muncă prevederi privind acordarea ajutoarelor materiale cu caracter de premiere tuturor angajaților cu ocazia zilelor de sărbătoare (7 sărbători), fără a se indica sursa de achitare a acestora. Ca urmare, în anul 2016, au fost acordate ajutoare materiale la sărbători în sumă de 545,9 mii lei, de la care nu s-au calculat contribuțiile de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă de 49,1 mii lei, după cum prevede Legea nr.1593-XV din 26.12.2002.

Contrar prevederilor art.211 alin.(3) din Codul muncii, ÎM AC Cahul a acordat angajaților sancționați ajutoare materiale cu caracter de premiere cu ocazia sărbătorilor în sumă totală de 13,5 mii lei.

Deși principalii indicatori ai activității ÎM AC Cahul au avut o scădere semnificativă, volumul apei realizate s-a micșorat de la 1074,1 mii m³ în anul 2015 până la 1056,4 mii m³ – în anul 2016, iar pierderile de apă (scurgeri, consum nefacturat, pierderi comerciale, scurgeri latente) s-au majorat considerabil – de la 805,4 mii/m³ în anul 2014 și 934,1 mii/m³ în anul 2015 până la 987,5 mii/m³ – în anul 2016, fondul de salarizare a angajaților fiind în creștere (în anul 2015 față de anul 2014 - cu 1723,5 mii lei (22,03%), și în anul 2016 față de anul 2015 – cu 10,2 mii lei (0,11%)). Cu toate acestea, nu există un Regulament de salarizare, pentru aplicarea corectă față de toți angajații a sistemului de salarizare legat direct cu indicatorii de producție. În special, nu sunt elaborate criteriile și normativele de evaluare a performanțelor profesionale individuale de calitate a muncii, care urmau a fi aplicate la stabilirea stimulării fiecărui angajat sau a altor premii la salariu.

Contrar prevederilor art.111 și art.158 din Codul muncii, precum și ale pct.6 din Hotărârea Curții Constituționale^x, pentru persoanele salariate cu salariul lunar, în anul 2016, a fost calculat și achitat suplimentar salariul mediu pentru zilele de sărbătoare (de către ÎM AC Cahul - în sumă de 275,6 mii lei).

La stabilirea sporului de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile, ÎAC nu au aplicat prevederile Regulamentului aprobat prin HG nr.1335 din 10.10.2002^{xi}, pct.5 al HG nr.152 din 19.02.2004^{xiii} și ale pct.4 din HG nr.1487 din 31.12.2004^{xiii}, în vederea evaluării stării reale a condițiilor de muncă și de atestare a locurilor de muncă, care se reflectă în fișa condițiilor de muncă la locul de muncă. Ca urmare, în anul 2016, la ÎM AC Cahul a fost achitat neregulamentar un spor în sumă de 109,5 mii lei.

Contrar prevederilor HG nr.10 din 05.01.2012^{xiv}, în scopul compensării cheltuielilor de deplasare a controlorilor rețelelor de apă și lăcătușilor din secția comercială, la ÎM AC Cahul, începând cu anul 2014, se achită un adaos lunar în mărime de 200,00 lei, ceea ce a dus la suportarea unor cheltuieli în sumă de 51,4 mii lei.

Analizele efectuate de audit relevă că diferite ÎAC procură aceleași mărfuri (inclusiv de la aceiași furnizori) la prețuri diferite, ceea ce denotă existența unor achiziții netransparente și cheltuieli ineficiente.

Astfel, în anul 2016, ÎM AC Cahul a procurat clor lichid de la un furnizor (SA „Alura”) la un preț mediu de 35,04 lei/kg (inclusiv TVA), pe când SA AC Chișinău l-a procurat de la SRL „Aden-Transxim” la prețul mediu de 24,31 lei/kg (inclusiv TVA), prin ce au fost suportate cheltuieli suplimentare în sumă de 69,0 mii lei.

ÎM AC Cahul a procurat sulfat de aluminiu de la 3 furnizori (SRL „Gloria Impex”, SRL „Chimtehgrup”, SRL „Policontract”) la prețul de la 6,3 lei/kg până la 7,1 lei/kg (inclusiv TVA). În același timp, prețul de import (inclusiv plățile vamale și TVA) al sulfatului de aluminiu constituia de la 4,68 lei/kg până la 5,29 lei/kg, prin ce au fost suportate cheltuieli suplimentare în sumă de 43,3 mii lei. De asemenea, ÎM AC Cahul nemotivat a schimbat furnizorul sulfatului de aluminiu, deși prețul oferit de noul furnizor era mai mare decât cel oferit de fostul furnizor (care era dator întreprinderii cu 135,4 mii lei), prin ce au fost suportate cheltuieli suplimentare în sumă de 16,6 mii lei.

➤ **Auditul a constatat că în evidența ÎAC sunt înregistrate bunuri neproductive sau bunuri care nu mai sunt necesare activității de bază, pentru care ÎAC suportă cheltuieli aferente, inclusiv calculează uzură. De asemenea, înregistrarea acestor bunuri în evidența ÎAC nu oferă posibilitate managementului ÎAC de a adopta o politică de contabilitate menită să asigure atribuirea rațională a cheltuielilor directe și indirecte, precum și formarea rezultatului financiar credibil și argumentat.**

Astfel, la 31.12.2016, la ÎM AC Cahul se înregistrau mijloace fixe neutilizate în procesul de producție în sumă de 159,4 mii lei (2 case de locuit), însă uzura a fost calculată în sumă de 8,1 mii lei.

➤ **ÎAC nu au indicat în politica de contabilitate normativile de stoc al materialelor necesare pentru asigurarea neîntreruptă a prestării serviciilor. De asemenea, ÎAC au demarat proiecte investiționale fără a se asigura de existența surselor de finanțare pentru finalizarea acestora. Ca urmare, ÎAC au utilizat ineficient mijloacele circulante ale întreprinderilor, imobilizându-le în active nefinalizate și în stocuri de materiale și piese de schimb care nu sunt utilizate ani de zile, ceea ce determină pierderea valorii acestor bunuri și generează costuri suplimentare de depozitare, pază și întreținere. De menționat că CL și ÎAC nu au întreprins măsuri pentru diminuarea acestor stocuri, finalizarea investițiilor și deprecierea valorii acestora la nivelul valorii de piață. Despre situația în cauză s-a menționat și în auditurile precedente ale Curții de Conturi¹, situația rămânând aceeași.**

Astfel, la 31.12.2016, la ÎM AC Cahul se înregistrau stocuri de materiale și piese de schimb fără rulaj mai mult de 1 an, în sumă de 560,5 mii lei, inclusiv 197,5 mii lei – părți componente ale autoturismului „Nissan Navara”, accidentat și decontat în anul 2009, precum și la ÎS AN – de 173,6 mii lei (inclusiv 122,1 mii lei – fier uzat).

• ÎM AC Cahul înregistrează creanțe ale 3 primării, în sumă de 870,8 mii lei^{xv} (inclusiv de 289,6 mii lei - formate în anul 2016), care s-au format ca diferența dintre volumul apei facturate populației din localitățile respective și volumul total al apei livrate prin rețelele ce aparțin acestor primării^{xvi}. Fiind în litigiu de judecată cu două primării, ÎM AC Cahul a obținut câștig de cauză cu o primărie, în sumă de 220,7 mii lei. Totuși, probabilitatea încasării acestor datorii este minimă.

Unele ÎAC au acordat avansuri neproportionale, care nu au fost stinse prin livrări de mărfuri/lucrări/servicii. Astfel, la 31.12.2016, ÎM AC Cahul înregistra avansuri în sumă de 127,5 mii lei, din care 59,8 mii lei aferente transferurilor efectuate în anul 2015.

Unele ÎM nu au asigurat o administrare prudentă a bunurilor publice, acumulând datorii creditoare semnificative, care periclitează activitatea lor operațională, inclusiv creează riscul generării incapacității de plată.

➤ **ÎAC au contractat, pe parcursul anilor, credite și împrumuturi semnificative, inclusiv în baza contractelor de recreditare încheiate cu MF, precum și direct de la finanțatorii internaționali (BERD, BEI etc.), pe care la moment nu le pot rambursa, din lipsa resurselor financiare. Această situație a fost determinată de utilizarea ineficientă a mijloacelor împrumutate (fără un efect economic vizibil privind diminuarea pierderilor sau creșterii eficienței activităților), de neajustarea tarifelor la nivelul costurilor, de deprecierea drastică a valutei naționale.**

Conform datelor MF, valoarea totală a soldului creditelor contractate de la MF și dobânzilor aferente, la 31.12.2016, a constituit 423,1 mil.lei, inclusiv: ÎM AC Cahul – 71,3 mil.lei,din care valoarea soldului creditelor și dobânzilor aferente neachitate în termen este de 26,3 mil.lei, inclusiv: ÎM AC Cahul – 5,4 mil.lei.

➤ **Urmare neîncasării creanțelor, imobilizării mijloacelor circulante și suportării unor cheltuieli ineficiente, unele ÎAC au format datorii creditoare în sume mari.**

Astfel, la 01.01.2017, ÎM AC Cahul avea calculate penalități în sumă de 155,3 mii lei (inclusiv 124,4 mii lei - calculate în anul 2016).

• Totodată, unele ÎAC nu au asigurat decontarea regulamentară a materialelor utilizate în procesul de activitate și înregistrările aferente în evidența contabilă. Astfel, ÎM AC Cahul nu a înregistrat casarea a 6215 kg de sulfat de aluminiu în sumă de 34,1 mii lei, prin ce a fost majorat artificial stocul de materiale și micșorate cheltuielile întreprinderii.

La ÎM AC Cahul, bunurile primite în gestiune de la fondator la 01.01.2016 constituiau 6675,8 mii lei, iar la 31.12.2016 – 5749,5 mii lei. Diminuarea valorii bunurilor cu 926,3 mii lei este rezultatul reflectării acestora ca venituri financiare în limita uzurii calculate acestor bunuri reflectate la cheltuieli. Deși, la prima vedere, se pare că ÎAC beneficiază de venituri suplimentare, trebuie să ținem cont de faptul că, potrivit prevederilor ANRE, uzura aferentă

acestor bunuri nu se ia în considerare la determinarea valorii tarifelor. Ca urmare, apare situația că, la ieșirea din uz a bunurilor, ÎAC nu vor avea surse pentru reconstrucția bunurilor primite în gestiune (în principal, a rețelelor de aprovizionare cu apă și de canalizare), povara respectivă urmând a fi asumată iarăși de către buget (local sau de stat). Astfel, politica tarifară promovată de ANRE nu ține cont de posibilitățile financiare ale CL (fondatori ai ÎAC) de a suporta renovarea rețelelor transmise în gestiune după ieșirea acestora din uz.

În anul 2016, ÎM AC Cahul a ratat venituri – în sumă de 697,4 mii lei (pentru 31,7 mii m³ de apă).

La ÎM AC Cahul contractele de prestare a serviciilor de canalizare și de epurare a apelor uzate au fost încheiate în anii 2000-2008 și nu s-au modificat, iar în cazul modificării contractelor, prevederile menționate nu au fost introduse. De menționat că nici AE Cahul nu a stabilit normativele deversărilor limitat admisibile de poluanți cu ape uzate (excepție – ÎM AC Cahul), deși acestea urmau a fi stabilite odată cu eliberarea autorizațiilor de folosință specială a apei (art.42 din Legea nr.272 din 23.12.2011 și pct.27 din Regulamentul aprobat prin HG nr.802 din 09.10.2013^{xvii}). Ca rezultat, în apele deversate de către ÎM AC Cahul în anul 2016 s-au constatat: depășirea limitelor admisibile de poluanți la oxiditate – de 3,7 ori; consumul biochimic de oxigen – de 3,6 ori; substanțe suspendate – de 3,8 ori; cloruri – de 3,8 ori; fosfați – de 4,1 ori; amoniu – de 10,7 ori, și grăsimi – de 14 ori, ceea ce determină suportarea unor cheltuieli suplimentare pentru poluarea mediului, stabilite conform legislației în vigoare.

De asemenea, contrar prevederilor pct. 42 și pct. 43 din Regulamentul aprobat prin HG nr.802 din 09.10.2013, IES nu a asigurat o monitorizare adecvată a parametrilor apelor uzate deversate de către titularii autorizațiilor de folosință specială a apei. Astfel, AE Cahul, în perioada 2014-2016, a prelevat de la întreprinderile industriale din or. Cahul o singură probă a apelor uzate: la 22.06.2015 – de la SA „Bere Unitanc”, unde a constatat depășirea limitelor admisibile la oxiditate – de 5,3 ori, la consumul biochimic de oxigen – de 2,8 ori, și la fosfați – de 1,2 ori. AE Soroca, în perioada 2014-2016, nu a prelevat probe ale apelor uzate deversate de întreprinderile industriale din oraș.

• **Neîntocmirea conformă a contractelor de prestare a serviciilor și, respectiv, ignorarea prevederilor art.22 alin.(18) din Legea nr.303 din 13.12.2013 privind aplicarea tarifelor diferențiate, calculate proporțional cu indicele de depășire a normativelor de poluanți, determină ratarea de către ÎAC a veniturilor aferente.**

Astfel, dacă ÎM AC Cahul ar fi aplicat pentru SA „Bere Unitanc” tariful proporțional cu indicele de poluare depășit, acesta urma să constituie circa 65,25 lei/1m³, față de 15 lei/1m³ aplicat, iar veniturile trebuiau să constituie suma de 791,0 mii lei^{xviii}, față de 181,8 mii lei existente, sau cu 609,2 mii lei mai mult.

De menționat că majoritatea ÎAC (ÎM AC Cahul, ÎS AN), deși dispun de laboratoare pentru investigarea apelor (inclusiv uzate), nu sunt acreditate, iar rezultatele investigațiilor nu sunt recunoscute de consumatorii industriali.

• **Unele ÎAC nu au asigurat prestarea serviciilor la tarifele regulamentare.** Astfel, ÎM AC Cahul, în perioada anilor 2015 și 2016, a prestat servicii de aprovizionare cu apă și de canalizare la Penitenciarul nr.5 din or.Cahul aplicând neîntemeiat tariful stabilit pentru populație, deși, odată cu aprobarea în anul 2008 de către CO Cahul a Catalogului de prețuri pentru utilizarea sistemului comunal de aprovizionare cu apă potabilă și pentru utilizarea sistemului comunal de canalizare și epurare a apelor menajere și reziduale, precum și a categoriilor de consumatori ai serviciilor prestate, acesta nu a fost inclus în categoria la care se aplică tarifele aferente populației. Ca urmare, ÎM AC Cahul, în anii 2015 și 2016, a ratat venituri în sumă totală de 426,0 mii lei, inclusiv: în anul 2015 – de 228,2 mii lei, și în anul 2016 – de 197,8 mii lei.

Cu privire la pierderile de apă

Astfel, la ÎM AC Cahul, normativul pierderilor de apă, conform Ordinului nr.115 din 17.04.2000 al Ministerului Mediului și Amenajării Teritoriului, a fost aprobat în mărime medie anuală de 24,9%, atunci conform Hotărârii ANRE nr.14/2017 din 16.01.2017, a fost aprobată

valoarea consumului tehnologic și a pierderilor de apă în sistemul public de alimentare cu apă pentru anul 2017 de 1213,3 mii m³, ce constituie 52,9% din volumul planificat pentru captare în anul 2017, acest indicator constituind: în anul 2013 – 43,2%, în anul 2014 - 45,9%, în anul 2015- 46,5%, și în anul 2016 – 48,3% din volumul de apă care urma a fi realizat.

Cu privire la aprobarea tarifelor

La aprobarea tarifelor pentru prestarea serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare, AAPL nu s-au asigurat privind existența unor calcule bazate pe cheltuieli argumentate, urmare cărui fapt au aprobat tarife care nu acoperă cheltuielile întreprinderii. De asemenea, CL, la aprobarea tarifelor, nu au fundamentat mărimea tarifului aprobat, necesitatea diferențierii tarifului pe diferite categorii de consumatori și impactul acestora asupra situației economico-financiare a ÎAC.

Totodată, nici ÎAC nu au prezentat calcule argumentate. De exemplu, în anul 2015, ÎM AC Cahul, la aprobarea tarifelor, a prezentat cheltuieli supraevaluate comparativ cu cheltuielile real înregistrate în anul 2014:

Nr. d/o	Denumirea indicatorului	Unitatea de măsură	Prezentat la aprobare (2015)	Aprobat (2015)	Efectiv 2014	Efectiv 2016
Serviciul apă						
1.	Volumul apei facturate	mii/m ³	1005,0	1005,0	947,3	1056,4
2.	Cheltuieli	mii lei	16858,6	11939,4	12715,3	15393,4
3.	Tarif/cheltuieli medii	lei/m ³	16,77	11,88	13,42	14,57
4.	Tariful pentru populație	lei/m ³		6/12	6/12	6/12
5.	Tariful pentru alți consumatori	lei/m ³		22,0	21,0/27,9 7	22,0
Serviciul canalizare						
6.	Volumul apei uzate facturat	mii/m ³	780,0	780,0	734,2	742,3
7.	Cheltuieli	mii lei	10142,2	7277,4	6985,3	7603,3
8.	Tarif/cheltuieli medii	lei/m ³	13,0	9,33	9,5	10,2
9.	Tariful pentru populație	lei/m ³		3/7,5	3/5,5	3/7,5
10.	Tariful pentru alți consumatori	lei/m ³		15	4/6	15

➤ Potrivit prevederilor art.8 alin.(1), lit. c) din Legea nr.303 din 13.12.2013, AAPL de nivelul I sau ANRE aprobă tarifele pentru serviciile auxiliare furnizate de către operatori consumatorilor, calculate în conformitate cu Metodologiile elaborate și aprobate de către ANRE. Deși, pe lângă serviciile de aprovizionare cu apă potabilă și serviciile de canalizare, ÎAC prestează și alte servicii auxiliare, cum ar fi: bransarea la rețeaua de apă sau de canalizare, eliberarea condițiilor tehnice, evacuarea apelor uzate cu automobilul, plombarea și deplombarea contoarelor etc., tarifele aferente acestor servicii nu sunt aprobate nici de ANRE, nici de AAPL, dar de către ÎAC.

În majoritatea cazurilor, deși la aprobarea tarifelor pentru serviciile auxiliare au fost prezentate calculele cheltuielilor suportate, în evidența contabilă a ÎAC nu sunt reflectate cheltuielile aferente acestor servicii, ele fiind reflectate la serviciile de aprovizionare cu apă sau de canalizare. De exemplu, în anul 2016, din prestarea serviciilor auxiliare, ÎM AC Cahul a înregistrat doar venituri de 992,3 mii lei, iar ÎM AQUA Basarabeasca – respectiv, de 38,5 mii lei.

ÎM AC Cahul a suportat cheltuieli ineficiente și/sau neregulamentare în sumă de 1137,8 mii lei, inclusiv 545,9 mii lei - ajutoare materiale cu ocazia sărbătorilor, 275,6 mii lei – salariul mediu pentru zilele de sărbătoare nelucrătoare, 316,3 mii lei - provizioane curente pentru protecția muncii.

Deși nu au licență de livrare a energiei electrice, ÎAC prestează astfel de servicii persoanelor fizice și juridice conectate la rețelele lor de energie electrică. Totodată, ÎAC nu au asigurat o evidență a tuturor subabonaților conectați la rețelele de energie electrică, precum și o

evidență lunară a consumului de energie electrică pe fiecare subabonat, ceea ce creează riscul de neidentificare a tuturor subabonaților și, respectiv, de nerecuperare a cheltuielilor suportate aferente energiei electrice consumate. De asemenea, unele ÎAC au permis introducerea cheltuielilor aferente livrărilor de energie electrică la subabonați în costul pentru prestarea serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare. De exemplu, în anul 2016, ÎM AC Cahul a livrat 23,1 mii kw de energie electrică, în sumă de 53,3 mii lei, care s-au inclus în cheltuielile aferente livrărilor serviciilor de apă.

Potrivit actelor normative în domeniu^{xix}, pentru determinarea dozei de coagulant necesară la tratarea apei, ÎAC urmează să determine, prin investigații de laborator, unii indici, cum ar fi: turbiditatea apei, gradul de colorație și substanțele suspendate care se conțin în apă, în dependență de care se determină doza minimală (optimă) de coagulant necesară pentru tratarea unui anumit volum de apă. Ca urmare, sulfatul de aluminiu (coagulant) utilizat la tratarea 1m³ de apă a constituit 0,0592 kg/m³ (anul 2015) și 0,0523 kg/m³ (anul 2016), în timp ce ÎM AC Cahul a utilizat, în medie, 0,036 kg/m³.

- Conform prevederilor art.26 alin.(4) din Legea nr.303 din 13.12.2013, achiziționarea, instalarea, exploatarea, întreținerea, reparația, înlocuirea și verificarea metrologică a contoarelor de bransament se efectuează de către operator din contul mijloacelor financiare prevăzute în tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, calculate conform Metodologiei de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul de alimentare cu apă, de canalizare și de epurare a apelor uzate. Nu este clar dacă prevederile legii sunt aplicabile în cazul când nu au fost aprobate tarifele conform noului cadru legal-normativ. Astfel, ÎM AC Cahul a procurat de la 2 agenți economici contoare pentru evidența consumului de apă la prețul de la 200 lei până la 236,67 lei/buc., iar populației a livrat contoare la prețul de 295,83 lei/per unitate (fără TVA), sau cu 42% mai mult față de prețul de procurare, prin ce a obținut în anul 2016 venituri suplimentare de 107,6 mii lei (438,3-330,7).

Cu privire la folosința apelor

Prezentul audit a identificat în domeniul folosirii apelor subterane aceleași deficiențe constatate de Curtea de Conturi în Raportul auditului gestiunii resurselor naturale subterane în anii 2007-2008, aprobat prin HCC nr.55 din 24.12.2009. Astfel, până în prezent, organele împuternicite cu evidența și controlul stării apelor subterane (IES, AGRM, AAPL) nu confruntă informațiile deținute, ceea ce determină lipsa unor date veridice privind utilizarea sondelor și starea apelor subterane la toate autoritățile responsabile, precum și denotă existența riscului de nemonitorizare a activității unor beneficiari de ape subterane, precum și de contaminare a apelor.

Conform informației Agenției Ecologice Cahul, în raionul Cahul, din 67 de entități care dispun de 164 sonde de captare a apelor subterane (dintre care 11 entități cu 24 de sonde în or.Cahul), 31 de entități, sau 46%, nu dispun de autorizații de folosință specială a apei, iar IES nici pentru o entitate nu a stabilit normativele deversărilor limitat admisibile. De exemplu, Brigada de infanterie motorizată „Dacia” din or. Cahul, în anul 2016, a captat apă subterană și a deversat-o în sistemul public de canalizare în volum de 15,3 mii m³, nedeținând autorizațiile respective (autorizația de folosință specială a apei a expirat la 25.05.2012 și până în prezent nu este prelungită).

VI. RECOMANDĂRILE AUDITULUI

În sensul redresării situației încetățenite în domeniul auditat, prezenta misiune de audit stăruie asupra unor acțiuni atât imediate, cât și graduale, respectiv, recomandă autorităților de resort implementarea fără echivoc a măsurilor de rigoare, inclusiv aferente reformării, în acest sens, a sistemelor de salarizare în conformitate cu bunele practici.

Astfel, **auditul recomandă:**

fondatorilor (consiliilor locale^{xx}, AAM) ÎAC auditate

- 1) Să efectueze inventarierea patrimoniului aflat în gestiunea ÎAC, în rezultatul căreia: (a) să declare infrastructura tehnico-edilitară^{xxi} a sistemelor publice de alimentare cu apă și de

- canalizare ca bunuri proprietate publică din domeniul public, cu transmiterea ulterioară a acesteia, conform contractului de delegare, în gestiunea ÎAC; (b) să preia la balanța sa bunurile neproductive care fac parte exclusiv din proprietatea publică (drumuri, trotuare, fondul locativ, iluminarea stradală, cimitir, monumente, bazin de apă, stația de salvare, stații de oprire a transportului etc.); (c) să transmită în capitalul social al ÎAC doar bunurile care participă direct sau indirect la prestarea serviciilor, dar nu fac parte din infrastructura tehnico-edilitară; (d) să ia decizia privind soarta bunurilor rămase (casare, vânzare) care nu sunt utilizate în activitatea întreprinderilor;
- 2) Să întreprindă măsurile de rigoare pentru înregistrarea dreptului asupra bunurilor imobile (inclusiv terenuri) transmise în gestiunea ÎAC.
 - 3) Să delege ÎAC prestarea serviciilor publice de aprovizionare cu apă și de canalizare în conformitate cu cadrul legal existent, cu întocmirea contractului și anexelor aferente, asigurând indicarea în acesta: (a) a indicatorilor de performanță tehnică, financiar-economică și de calitate; (b) a obligativității încheierii contractelor de prestare a serviciilor cu toți consumatorii (directe și/sau trilaterale (furnizor/gestionar/consumator)), în care se vor indica expres modalitatea de calculare a serviciilor consumate și a penalităților aferente, drepturile și obligațiile fiecărei părți; (c) a contorizării tuturor consumatorilor; (d) a obligativității normării muncii pentru toate posturile existente și fundamentării statelor de personal; (e) a corelării sistemului de remunerare a muncii (inclusiv a salariului de funcție, adaosurilor și premiilor) cu volumul real de lucru existent și productivitatea muncii;
 - 4) Să asigure delegarea prestării serviciilor publice de aprovizionare cu apă și de canalizare într-o localitate doar unei singure ÎAC;
 - 5) Să revizuiască statutele ÎAC și conformarea prevederilor acestora cadrului legal existent și principiilor de administrare eficientă, legală și transparentă a proprietății publice, inclusiv prin stabilirea unor criterii de evaluare a calității și eficienței activității organelor de conducere ale întreprinderilor, limitarea cheltuielilor pentru întreținerea acestor organe, creșterea responsabilității acestora față de fondator, delegarea în organele de conducere a ÎAC a unor persoane competente și cu experiență managerială;
 - 6) Să încheie sau să revizuiască contractele individuale de muncă cu administratorii/directorii ÎAC prin includerea unor prevederi distincte aferente responsabilizării managementului entităților, pentru o gestionare prudentă și eficientă a resurselor materiale/financiare proprietate municipală; remunerarea/stimularea managementului în strictă corelare cu rezultatele și eficiența gestiunii economico-financiare a ÎAC administrate;
 - 7) Să asigure, la contractarea de către ÎAC a unor surse creditare, fundamentarea economică a investițiilor finanțate din aceste surse, inclusiv demonstrarea obținerii unui efect economic, care va duce la acumularea surselor financiare necesare pentru achitarea creditelor, dobânzilor și altor cheltuieli aferente;
 - 8) Să nu accepte acordarea autorizației de folosință specială a apei agenților economici care au acces la rețelele publice de aprovizionare cu apă;
 - 9) Să stabilească oportunitatea uniformizării tarifelor la serviciile prestate consumatorilor casnici și noncasnici;
 - 10) Să instituie, în comun cu autoritățile competente (IES), un control asupra deversărilor de ape uzate în mediul înconjurător și rețelele de canalizare, efectuate de agenții economici;
 - 11) Să asigure un monitoring punctual/sistemic asupra activităților ÎAC de prestare a serviciilor, cu examinarea periodică (cel puțin o dată pe an) în ședință publică a rezultatelor activității întreprinderii;
 - 12) Să asigure prezentarea de către ÎAC, spre aprobare, a tarifelor la serviciile auxiliare prestate;
 - 13) Să asigure stabilirea de către ÎAC a persoanelor responsabile de deficiențele identificate de audit și de restituirea prejudiciilor aduse întreprinderii, precum și, conform cadrului legal existent, restituirea mijloacelor achitate neregulamentar conducerii ÎAC;

Managementului ÎAC auditate

- 14) Să asigure evidența separată a veniturilor și cheltuielilor în dependență de tipul serviciilor prestate și etapele tehnologice existente, precum și includerea în costuri doar a cheltuielilor strict necesare pentru prestarea serviciilor;
- 15) Să actualizeze politica de contabilitate prin includerea unor reglementări exhaustive referitor la: 1) modul (variante) de contabilizare a costurilor de producție; 2) metodele de repartizare a costurilor materiale; 3) metodele (procedeele) de repartizare a costurilor indirecte de producție; 4) metodele de calculație a costului serviciilor prestate; 5) pierderile de apă înregistrate în perioada de gestiune;
- 16) Să aprobe procese standardizate aferente activităților de antreprenoriat în cadrul ÎAC și procedurile de rigoare, precum și să implementeze sisteme de control intern pentru asigurarea disciplinei corporative, manageriale și financiare;
- 17) Să asigure determinarea și evidența consumurilor tehnologice de apă, precum și o evidență conformă a pierderilor de apă aferente scurgerilor de apă;
- 18) Să elaboreze și să inițieze activități de control care ar reduce pierderile nefundamentate de apă și ar identifica consumul fraudulos al serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare;
- 19) Să asigure prestarea către consumatori a serviciilor de evacuare a apelor uzate cu vidanaje, cu întreprinderea măsurilor pentru stoparea prestării acestor servicii de către persoane neautorizate, care aduc prejudicii întreprinderilor;
- 20) Să preleveze sistematic probele apelor uzate deversate de agenții economici în sistemul de canalizare și/sau aduse pentru epurare, în scopul efectuării unor expertize la un laborator acreditat, cu stabilirea tarifelor proporțional cu coeficientul de depășire a CMA de poluanți;
- 21) Să implementeze proceduri aferente achizițiilor, în scopul asigurării: a) transparenței achizițiilor; b) utilizării eficiente a mijloacelor financiare; c) minimalizării riscurilor autorității contractante;
- 22) Să elaboreze și să aprobe normativele de muncă, pentru a asigura fundamentarea statelor de personal și a structurii organizațional-economice a entității, reieșind din specificul tehnologic și de producție al întreprinderii;
- 23) Să elaboreze și să implementeze reglementările interne necesare privind modul de stabilire a mărimii salariului de funcție, adaosurilor salariale și premiilor, cu indicarea exhaustivă a volumului de muncă și/sau indicatorilor de performanță aferenți acestor componente;
- 24) Să nu admită acordarea de remunerări suplimentare în lipsa surselor financiare proprii și/sau în condiții necorelate cu rezultatele/performanțele obținute de întreprindere și angajați;
- 25) Să evalueze starea reală a condițiilor de muncă și atestarea locurilor de muncă la stabilirea sporului de compensare pentru munca prestată în condiții nefavorabile;
- 26) Să asigure inventarierea, înregistrarea în evidența contabilă și raportarea în mod regulamentar a patrimoniului întreprinderii;
- 27) Să diminueze stocurile de materiale, precum și să efectueze procurările la nivelul normativelor de stocuri stabilite pentru asigurarea continuității activității întreprinderii;
- 28) Să elaboreze proceduri și norme clare de decontare a produselor chimice necesare pentru tratarea și epurarea apei;
- 29) Să revizuiască prevederile contractelor de prestare a serviciilor, asigurând indicarea modalității de calculare a serviciilor consumate, drepturilor și obligațiilor fiecărei părți, precum și să încheie contracte (directe sau trilaterale) pentru prestarea serviciilor comunale cu toți consumatorii cărora li se prestează servicii (inclusiv din blocurile locative);
- 30) Să asigure contorizarea tuturor consumatorilor și prezentarea în termen de către aceștia a datelor privind volumul serviciilor prestate;
- 31) Să elaboreze și să implementeze proceduri clare de determinare, monitorizare și încasare a datoriilor debitoare cu termenul de achitare expirat;
- 32) Să stabilească persoanele responsabile de deficiențele identificate de audit, tragerea acestora la răspundere conform cadrului legal existent și să asigure restituirea prejudiciilor aduse întreprinderii;

VII. CONCLUZII GENERALE

Misiunea de audit rezumă că fondatorii ÎAC nu au dirijat eficient serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și nu au întreprins acțiuni concrete îndreptate la supravegherea activității economico-financiare a întreprinderilor, iar organele de conducere ale ÎAC nu și-au realizat integral competențele statutare și nu au contribuit la eficientizarea activității economico-financiare a întreprinderilor, prin ce au determinat falimentarea unor întreprinderi din domeniu.

Totodată, cadrul juridic (legal și normativ) ce reglementează prestarea serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare este unul ambiguu, se implementează neuniform și neconsecvent.

Tarifele pentru serviciile livrate nu corespund cheltuielilor suportate, însă ajustarea acestora este compromisă de lipsa unei evidențe conforme a cheltuielilor și veniturilor pe fiecare serviciu prestat.

Sintetizând cumulul de carențe și lacune, auditul public extern stăruie și asupra unor posibile soluții de remediere, principala constituind revizuirea cadrului legal-normativ în sensul racordării prevederilor acestuia la principiile de protecție a consumatorilor și de eficientizare a activității întreprinderilor prestatoare de servicii.
